

আবস্থণি ১

গচুৰ বাবে প্রয়োজনীয় খাদ্য মৌল মাটিত থাকে আৰু মাটিবপৰা গচুৰ এই খাদ্য মৌল আহৰণ কৰে। যদিহে মাটিত গচুৰ বাবে প্রয়োজনীয় খাদ্যমৌলৰ পৰিমাণৰ কমি বাৰ তেতিয়া শস্যৰ উৎপাদনো কমি বাৰ পাৰে। একেডৰা মাটিত বচুৰৰ পিছত বচুৰ ধৰি খেতি কৰি থকাৰ লগতে উন্নত জাত, হাইব্ৰীড ধান আদিৰ খেতি কৰিবলৈ লোৱাৰ বলত বৰ্তমান মাটিব উৎপাদিকা শক্তি কমি গৈছে। সেৱেহে শস্যৰ উৎপাদন বৃক্ষি কৰিবলৈ মাটিত বাসায়নিক সাৰ প্রয়োগ কৰিব লগা হৈছে। পৰীক্ষাৰপৰা দেখা গৈছে যে ১ টন ধান উৎপাদন কৰোতে প্রায় ১০-১৫ কিঃগ্ৰাম নাইট্ৰেজেন, ২-৩ কিঃগ্ৰাম বচ বাৰাছ আৰু ১৫-২০ কিঃগ্ৰাম পটাঞ্চিয়াম মাটিবপৰা ধানে ব্যৱহাৰ কৰে। সেৱে এই পৰিমাণতো মনত বাখি ধান খেতিত বাসায়নিক সাৰ প্রয়োগ কৰিব লাগে। অৱশ্যে ভিয় মাটিত বা ভিয় বতৰত কৰা ধানখেতিত বাসায়নিক সাৰৰ পৰিমাণ বেলেগ বেলেগ হ'ব পাৰে। সেৱেহে সাৰ প্রয়োগ কৰাৰ আগতে মাটি পৰীক্ষা কৰাটো নিতান্তই প্রযোজন।

ধানত খাদ্য মৌলৰ প্রযোজনীয়তা :

ধানৰ শ্ৰীবৃক্ষিৰ বাবে নাইট্ৰেজেন, বচবাৰাছ, পটাঞ্চিয়াম, কেলচিয়াম, মেগনেচিয়াম আৰু ছালকাৰ নামৰ মৌলকেইবিধি অধিক পৰিমাণে লাগে। গচু এজেন্টৰ শুল্ক ভবৰ প্রায় ০.১ শতাংশই এই কেইবিধি মৌলবদ্ধাৰা গঠন হয়। ইয়াৰ উপৰিও জিংক নামৰ অণু মৌলবিধি ধানখেতিত বাবে প্রযোজনীয়।

ধানখেতিত সাৰ প্রয়োগৰ সঠিক ব্যৱস্থা পনা :

- কঠিনাত্মীত সম্ভৱ হলৈ জৈবিক সাৰ (পচন সাৰ, খেৰ, তুঁহ, গচু পাত্র) প্রয়োগ কৰিব লাগে।
- আকংক্ষিত উৎপাদন আৰু মাটিব প্রকাৰৰ উপৰত নিৰ্ভৰ কৰি সাৰ প্রয়োগ কৰা হয়।
- অনুমোদিত বচবাৰাছুক্তি আৰু পটাঞ্চিয়ামুক্তি সাৰৰ সমুদায় শ্ৰেণিৰ বাব হাল বাওতে মাটিত প্রয়োগ কৰিব লাগে আৰু নাইট্ৰেজেন যুক্ত সাৰ ২-৩ ভাগ কৰি দিব লাগে। বালিয়া মাটিব ক্ষেত্ৰত পটাচু যুক্ত সাৰ ২ ভাগ কৰি দিব লাগে আৰু অতিৰিক্ত ১০-১৫ কিঃগ্ৰাম পটাচু প্রয়োগ কৰিব লাগে।
- অনুমোদিত সমুদায় বচবাৰাছ যুক্ত, পটাচু যুক্ত সাৰ আৰু নাইট্ৰেজেনযুক্ত সাৰৰ তিনি ভাগৰ এভাগ শ্ৰেণিৰ বাব হাল বাওতে মাটিত প্রয়োগ কৰি দিবলি কৰি দিব লাগে বাকী থকা নাইট্ৰেজেন যুক্ত সাৰৰ প্রথম ভাগ বীজ দুটিৰ ওৰাৰ ২৫-৩০ দিন পিছত (পোখা মেলাৰ সময়ত) আৰু দ্বিতীয়ৰাৰ ৪৫-৫৫ দিনত (গৈৰ ধৰা সময়ত) প্রয়োগ কৰিব লাগে।
- ‘পত্ৰ বঙে তালিকা’ (leaf colour chart) নামৰ আহিলা বিধি ব্যৱহাৰ কৰি ধানৰ পাতত থকা নাইট্ৰেজেনৰ পৰিমাণ নিকপণ কৰিব পাৰি।
- ধান টন ধৰি উঁচু পথাৰত বৰষ পানী থাকিলোহে বাসায়নিক সাৰ প্রয়োগ কৰিব লাগে।
- থলুৰা ওখ ধানৰ জাতত উচ্চহাৰত সাৰ প্রয়োগ কৰিব নালাগে। কাৰণ এই জাত সমুহক সাৰ প্রযোজনীয়তা কম হয় আৰু সাৰ বেছি হলৈ গচুজোপা বাগৰি পৰিব পাৰে।
- ধানখেতিত এজলা নামৰ জীৱাণুসাৰবিধি প্রয়োগ কৰি বাসায়নিক সাৰৰ ব্যৱহাৰ কমাব পাৰি। প্ৰতি হেক্টেন মাটিত প্রায় ৩০০ কিঃগ্ৰাম সজীৰ এজলা প্রয়োগ কৰিবলৈ পোঁকৰ দিন ধানৰ ভিতৰতে এজলাখিনি বাঢ়ি প্রায় তিনিশ হৈ পাৰে। তেতিয়া এই এজলাখিনি মাটিব লগত দিবলাই দিব লাগে।
- শস্য পঞ্জীকা অনুসৰি বাসায়নিক সাৰৰ পৰিমাণ আৰু সময় নিকপণ কৰিব লাগে।

